

HENRI JOSEPH REGA (1690 – 1754)

Henri Joseph Rega wordt op 26 april 1690 te Leuven geboren als zoon van een welstellende handelaar, die een wasserij bezit bij de molen van Redingen.

In 1707, na zijn humaniora, schrijft hij zich in aan de Universiteit als (17-jarige) student in de natuurkunde en de geneeskunde. Op 7 april 1712 wordt hij licentiaat in de geneeskunde en gaat verder studeren te Parijs in de scheikunde, anatomie en chirurgie. Terug in zijn geboortestad in 1716 stelt hij zich kandidaat voor de vacante leerstoel scheikunde. Na gunstig advies van de faculteit – die een tweede kandidaat links laat liggen - wordt hij benoemd op 13 juni 1716. Twee jaar later op 22 februari 1718 behaalt hij zijn doctorstitel. Vrijwel onmiddellijk doceert hij in de anatomie en kort daarna ook in de medicijnen. Toen was de bezoldiging van de leerstoel geneeskunde aanzienlijk hoger dan die van scheikunde.

Een gezagsvol en kritisch geleerde

Rega was een medicus van formaat en wordt wel eens de Leuvense “Boerhaave” genoemd. Herman Boerhaave (1668 – 1738) was ook professor geneeskunde, plantkunde en scheikunde maar dan aan de Leidense Universiteit. Beiden verwerven door een succesvolle medische praktijk roem, rijkdom en relaties.

Beiden zijn ook aanhangers van de mechanistische geneeskunde, wat hen plaatst tegenover de iatrochemische school. Dit blijkt reeds uit Rega’s eerste publicatie, het traktaat *De Sympathia*, dat in 1721 te Haarlem verschijnt. Hierin stelt hij het belang centraal van de onderlinge beïnvloeding (sympathie) van de onderscheiden lichaamsweefsels op fysiologisch, pathologisch en diagnostisch vlak. Hij bestrijdt de iatrochemische opvatting als zou de ontarding (verdikking) van het bloed te wijten zijn aan de verzuring van het bloed. Hij toont echter aan dat deze verzuring aan externe factoren is toe te schrijven. Iatrochemische geneesmiddelen zijn dan ook nutteloos, besluit Rega.

In een lezing over de diagnose uit de uroskopie toont hij aan dat het onmogelijk is uit de urine alleen de aard van de ziekten vast te stellen en spreekt over de listen en bedriegerijen van de zgn. “waterkenners”. Niet dat hij het urineonderzoek negeert, maar de “piskijkerij” was stilaan vervangen door een meer wetenschappelijke basis. Ook Rega houdt zich in zijn scheikundig laboratorium bezig met het urineonderzoek, waarover hij in 1733 zijn *De urinis tractatus duo* publiceert.

In 1740 vraagt de landvoogdes Maria Elisabeth van Oostenrijk (1680 – 1741) dat hij samen met de Leuvense professoren De Villers (1701 – 1759) en Sassenus (1672 – 1756) het bronwater van Mariemont zou onderzoeken. Uit het verslag van Rega blijkt dat het water zeer zuiver is en ijzer bevat waardoor het een zekere therapeutische waarde mag toegeschreven worden. De bron op de eigendom van de landvoogdes kan dus dienen als volwaardige tegenhanger van het mondaine Spa, dat in het prinsbisdom Luik ligt...

Zijn boek *Acurata medendi methodus* (1737), een samenvatting van de geneeskunde op het einde van de XVIIIe eeuw, bezorgt hem wereldfaam.

Een weldoener voor de universiteit...

Hij wordt tweemaal rector van de universiteit in 1719 en 1722.

Op zijn persoonlijke kosten richt hij een scheikundig en natuurkundig laboratorium op. Hij bekostigt eveneens de bouw van het achthoekig anatomisch amfitheater, dat later als atelier voor beeldhouwer Constant Meunier en nog later als protestantse tempel zal dienst doen. Hij is zeer nauw betrokken bij de oprichting van een academische *Hortus Botanicus* (1708 – 1719), de huidige Kruidtuin.

Rega ligt mee aan de basis van de heropleving van de Leuvense universiteitsbibliotheek : zij krijgt een nieuwe administratie en vaste inkomsten. Voor haar nieuwe huisvesting wordt tussen 1723 en 1725 de zgn. Rega-vleugel opgetrokken aan de achterzijde van de Hallen. Deze wordt echter in brand gestoken door de Teutoonse stoottroepen (“Ulanen”) in 1914 waardoor boeken van onschatbare waarde, o.a. vele werken uit de rijke persoonlijke bibliotheek van prof. Rega, onherroepelijk verloren gaan.

...en voor de stad

Als lijfarts van de landvoogdes Maria Elisabeth kon hij geregeld haar invloed aanwenden voor verwezenlijkingen ten voordele van de Universiteit. Hij verzorgt tevens Generaal Maurits van Saksen, veldheer van Lodewijk XIV (1638 – 1715) en weet door zijn persoonlijke tussenkomst bij zijn oud-patiënt aan Leuven een bezetting te besparen.

Hij sterft als wereldberoemd geleerde te Leuven op 22 juli 1754 op 74-jarige leeftijd.

Paul Balduck
20 februari 2009